

Hållbart och långsiktigt företagande - ställer krav på ett ändrat synsätt

Den pågående Coronakrisen har visat på vilken potential det finns i utnyttjande av distansarbete och flexibelt arbetssätt men att det kommer att kräva anpassningar, framförallt inom skatte- och arbetsmiljöområdet. Redan sommaren 2019 skrev vi en debattartikel i SvD på detta ämne. Detta ledde sen till ett seminarium på tankesmedjan Fores och medverkan i en ytterligare artikel i tidningen Ny Teknik. Vi har därefter presenterat en idéskrift där vi utvecklar tankegångarna kring framtidens organisation och arbetssätt.

Sen vi skrev vår debattartikel har dock mycket annat hänt:

Coronakrisen har ju visat att våra förslag till ett flexiblere arbetssätt inte är så utopiska som vissa påstod, utan fullt möjliga att genomföra men att det kräver ett annat ledarskap och en annan utformning av våra arbetsplatser samt anpassning av befintliga regelverk. Dessutom har flera rapporter under 2020 och 2021 (bl.a. från klimatkommissionen) visar tydligt på att klimatkrisen är mycket mer akut än vi tom anande 2019 och att klimatmålen för 2030 med nuvarande utveckling inte kommer att nås, om inte mer drastiska åtgärder, såsom ett ändrat arbetssätt, genomförs.

DET FINNS OCKSÅ en gryende självkritik inom miljörelsen (exempelvis från Greta Tunberg) som pekar på att fokus behöver flyttas från allmän opinionsbildning till att någonting verkligen görs. Dessutom kan vi konstatera (exempelvis från IVL & Naturvärket) att utvecklingen inom miljö och klimatfrågorna allt mer drivs från näringslivet

medan politiken släpar efter vad gäller utveckling av nödvändig infrastruktur och anpassning av regelverk. Flera rapporter (exempelvis från IVA 2020) pekar på enorma möjligheter till resursbesparingar i form av ett ändrat arbetssätt.

MEN, företagande är ju så mycket mer distansarbete, arbetssätt och resursutnyttjande:

UNDER FLERA ÅR HAR kortsiktigheten i börsföretagens verksamhet kritiserats. Man menar att kraven på rapporter till aktiemarknaden kvartalsvis stimulerar till denna kortsiktighet. Fenomenet brukar gå under begreppet kvartalsekonomi. Likaså har de oförändrade avkastningskraven inom näringslivet också kritiserats. Man pekar på att nivåer på 15–20% bygger på en inflationsekonomi, som vi lämnade i och med finanskrisen 2008. Motståndarna kan dock hävda att avkastningskrav inte bara är en fråga om inflation och räntekostnad utan minst lika mycket osäkerhet i omvärlden generellt, vilken torde ha ökat inte minst med anledning av pandemin

Men företagande är också att hålla kostnaderna i schack. I en studie från Upphandlingsmyndigheten visas på att krav på hållbara inköp kan medverka till sänkta totalkostnader. Viktigt är också att tänka på att företagande är inte bara en fråga om lönsamhet och utdelningar utan minst lika mycket också en fråga om livsstil, i vilken det för många också ingår att ta ett aktivt samhällsansvar. Strukturomvandling i näringslivet (från industri- till kunskapssamhälle) gör också att allt fler företag är mindre och medelstora som drivs av ägare och inte av anställda ledningar, vilket gör att denna

attityd torde sprida sig. Denna typ av ägare har också ett annat tidsperspektiv eftersom de ofta vill att företaget ska leva kvar. Dessutom finns det sen flera år en självkritik inom (delar av) näringslivet som menar att istället för att diskutera utdelningar och avkastningskrav borde man visa på att näringslivet är en del av lösningen i klimatomställningen samt att ta till vara på de affärsmöjligheter som det medför.

Till detta kommer att vi i nästan ett halvt århundrande alltför stort fokus både inom näringsliv och offentlig sektor legat på att uppnå stordrift och skalfördelar. Många (exempelvis Leif Östling) hävdar att fokus i ett kunskapssamhälle istället bör ligga på långsiktigt värdeskapande genom att tillfredsställa kundbehov.

Det innebär att för att vi ska få ett näringsliv som är både långsiktigt och hållbart måste vi:

- Anpassa vårt synsätt på lönsamhetskrav och utdelningar till den pågående strukturomvandlingen.
- Inse att stordrift och skalfördelar inte är lösningen på alla problem utan i ökande grad värdeskapande genom kund (medborgare) fokus.

- Inse att näringslivet inte bara består av anställda ledningar utan också av företagare som ofta har en mer diversifierad värdegrund än bara lönsamhetskrav, och dessutom ett annat krav på långsiktighet.
- Framförallt börja gå från ord (=opinionsbildning) till handling inom miljö och klimatområdet!

DET HÄR ÄR ingen kulturrevolution utan är ett synsätt som redan tillämpas i hög grad inom svenska mindre och medelstora företag (kanske omedvetet) dvs det segment inom näringslivet som f.n. växer snabbast, men tyvärr i debatten kommer bort eftersom näringslivet organisationer i hög grad speglar storföretagens värld, trots att dessa representerar en sjunkande andel av förädlingsvärdet.

ANDERS KRON,
CONVENDOR AB

